

Til
Miljøverndepartementet
Avdeling for naturforvaltning
P.b. 8013 Dep.
0030 OSLO

Saksbehandler: Rådgiver R.G. Vikesland
Rådgiver H. Øyrehagen
Telefon: 23 08 47 93/23 08 47 83
E-post: rgv@nsg.no / ho@nsg.no
Vår referanse:
Deres referanse: 200601678-/SPA

Dato: 12-09-2008

HØRINGSSAK: ENDRINGER I VILTLOVEN OG ROVVILTFORSKRIFTEN - NØDVERGE OG BRUK AV ÅTE.

HØRINGSSVAR FRA NORSK SAU OG GEIT

Viser til høringsbrev av 26.06. og til avtale om utsatt svarfrist, jfr. e-post av 05.09.2008.

1. NØDVERGEBESTEMMELSEN

Forutsetning

Nødvergerett skal definere handlingsrommet i en nødsituasjon. Det handler om retten – og den etiske plikten - den ansvarlige dyreeier og utmarksbruker skal ha til å forsvare seg selv og sine dyr i en opplevd akutt fare og nødsituasjon. Nødvergeretten eksisterer derfor ikke for rovviltets skyld, men for å verge husdyr fra fare for lidelse.

Bakgrunn

NORSK SAU OG GEIT har lenge arbeidet for endringer i gjeldende nødvergebestemmelser i viltloven. Dagens formulering av §11 avspeiler ikke den reelle situasjonen i norsk utmark, der bestandene av store rovdyr stort sett har nådd, og til dels med god margin passert, de politiske målsettingene.

NORSK SAU OG GEIT er tilfreds med at det legges fram et forslag til endringer i nødvergebestemmelsene. Dette har vært etterlyst lenge utfra et konkret og omfattende behov, som også er forsterket gjennom regjeringens egne signaler.

NORSK SAU OG GEIT viser til Soria Moria-erklæringens formuleringer om at *"nødvergeparagrafen i viltloven skal presiseres for å klargjøre dyreeiers rett til å beskytte husdyr og hunder mot angrep."*

Vi kan imidlertid ikke se at det fremlagte endringsforslaget ivaretar målsettingen fra regjeringserklæringen eller spiller den endrede rovviltsituasjonen vi har fått i løpet av de 15 årene siden lovteksten ble endret – og innskjerpet – i 1993.

Vi viser til den formulering av viltlovens nødvergebestemmelse som tidligere har vært spilt inn, blant annet fra Norsk Sau og Geit. Dette forslaget opprettholdes. §11 annet ledd må gis følgende eller tilsvarende ordlyd:

På samme måte kan eieren, eller noen som opptrer på eierens vegne, felle vilt under fare for angrep på husdyr, hund og tamrein.

Nødrett er ikke forvaltningstiltak

Nødvergerett handler om retten – og den etiske plikten - den ansvarlige dyreeier og utmarksbruker har til å forsvare seg selv og sine dyr i en opplevd akutt fare og nødsituasjon. Nødverge kan ikke i en gitt situasjon vurderes på bakgrunn av politiske målsettinger eller kunnjorte opplysninger om forvaltningsmessige vurderinger.

Det forslaget til formulering av nødvergerett som framlegges i høringen er meget byråkratisk formulert, det gir uklare grenser for fortolkninger og er etter vårt skjønn uegnet til bruk i en nødsituasjon ute i terrenget.

Bestandssituasjonen meget god

Den reelle situasjonen i norsk utmark er nå at bestandene av store rovdyr har nådd, og til dels med god margin passert, de politiske målsettingene. Det er kun for bjørn at bestandsmålet ikke er nådd, men dette er fordi bestandsmålet fokuserer på hundedyr gjennom måltall for ynglinger. Den faktiske situasjonen viser et stort omfang av streifende (hann-)bjørner, som meget vel forårsaker nødrettssituasjoner helt uavhengig av ynglesituasjonen.

Bestandsnivået av store rovdyr er pr. i dag ikke lenger noe argument for å holde på en skjerpet nødvergebestemmelse. Nødvergerettens praktisering gir heller ikke noe grunnlag for et slikt resonnement.

Datagrunnlag

Med økningen av rovviltbestandene siden 1993, har også møtene mellom rovvilt, husdyr og mennesker blitt hyppigere. Slik sett skulle det være en naturlig konsekvens å se en økning i bruken av nødvergeretten. Den ble jo nettopp til fordi det var nødvendig å hjemle en mulighet for å verne personer og beitedyr i akutte og truende situasjoner i møte med rovvilt. Vi mener det er en iøynefallende mangel ved høringsdokumentet at det ikke presenterer statistikk for bruken av nødvergeretten. Vi etterlyser et slikt datagrunnlag i saken.

Nødvergerett har aldri vært ansett som – eller brukt som – et forvaltningstiltak. Derfor blir det svært misvisende når departementet i foreliggende høringssak bringer inn et slikt element. Og det altså helt uten å vise noen statistikk for bruken av nødverge.

Etter de opplysninger vi har kunnet registrere, er bruken av nødverge et svært marginalt fenomen i norsk utmark. I tillegg kommer det faktum at de som ser seg nødt til å påberope nødverge etter viltloven, utsetter seg selv for kriminalisering og rettsforfølgning i et påfallende omfang.

Etikk og dyrevelferd er viktigst

Det dyreetiske aspektet i husdyrholdet er fokusert av myndighetene ved flere anledninger de senere år. I dyrevelferdsmeldingen (St.meld.12 2002-2003), ved innføringen av småfeforskriften og i utkast til ny lov om dyrevelferd, som var ute på høring tidligere i år, er dyreeiers ansvar for egne dyr vektlagt.

Felling av store rovdyr i nødverge er og blir en akutt og ekstraordinær hendelse, uten den mulighet for planlegging eller systematikk som kjennetegner forebyggende tiltak. Men det er

nødvendig å opprettholde og hegne om muligheten for næringsutøvere til å kunne handle ut fra etiske hensyn i akutte situasjoner. Nødvergebestemmelsen eksisterer fordi den skal ivareta dyreeiers plikt og rett til å hindre akutte skader på egne, tamme dyr i svært spesielle situasjoner.

Nødvergerett også for hund

Nødvergerett i forhold til hund drøftes i høringsdokumentet, men det konkluderes feilaktig og etter vårt skjønn på sviktende grunnlag. Økning i bruken av gjeter- og vokterhunder som virkemidler til å forebygge rovviltskader bør alene innebære som en selvfølge at hund inntas i nødvergebestemmelsen. Det dreier seg om å ivareta en grunnleggende trygghet for hundehold, både i næringsutøvelse, som gjelder gjeter-, vokter- og jakthund, og i tradisjonelt privat hundehold for rekreasjon eller jakt.

Bygg tillit

Enhver med innsikt i dagens rovviltdebatt vet at det er store uløste utfordringer omkring forvaltningen av rovviltet. Politisk har det vært nødvendig å formulere målsettinger om tillitskapende tiltak. Ved behandlingen av den siste rovviltmeldingen i 2004 presiserte Energi- og miljøkomiteen derfor:

”Komiteen mener livskvalitet og bosetning og næringsutvikling i distriktene må tas hensyn til ved forvaltningen av rovdyrene. Forvaltningen må etter komiteens syn gjennomføres på en måte som skaper tillit mellom lokalbefolkning og regionale og sentrale myndigheter.”

Ambisjonen om å skape tillit har jevnlig vært gjentatt og det har vært ansett nødvendig å avsette stadig mer midler til dette – uten at de som har skoen på signaliserer at den trykker mindre enn før. Heller tvert imot. Den viktigste gruppa av utmarksutøvere, beitebrukerne, har blitt færre og færre. I flere, viktige rovviltkonfliktsoner er denne næringsvirksomheten nesten borte. I tillegg høres stadig oftere bekymringsmeldinger også fra andre grupper i lokalsamfunnet, som ikke er berørt gjennom egen næringsdrift, men som opplever konsekvensene gjennom negative effekter på livskvaliteten i ”det gode liv på landet”.

Fremtiden vil medføre større grad av kontakt mellom oss mennesker, våre husdyr og hunder - og ville rovdyr. Nødvergesituasjoner vil derfor oppstå, antakelig med større hyppighet enn i dag. Bruken av nødvergerett kan derfor ikke fremstå som en teoretisk øvelse uten reelt innhold. Den kan heller ikke medvirke til at bygdefolk, næringsutøvere og andre utmarksbrukere føler seg kriminalisert gjennom anmeldelser og påtaler for såkalt brudd på viltlovens §11. Derfor er det nødvendig å justere viltlovens nødvergebestemmelse, slik at den igjen gir mulighet til i akutte tilfeller å felle rovvilt under fare for angrep på husdyr eller hund.

Bare på den måten vil man oppnå å bygge tillit og det folk flest oppfatter som Soria Moria-erklæringens intensjon om *”at nødvergeparagrafen i viltloven skal presiseres for å klargjøre dyreeiers rett til å beskytte husdyr og hunder mot angrep.”*

Konklusjon nødvergerett

Som nevnt innledningsvis: **Nødvergerett definerer handlingsrommet i en nødsituasjon.** Nødvergebestemmelsen må være enkelt formulert, uten forbehold av forvaltningsmessig art. Rovdyrsikre gjerder har ingen relevans i denne sammenhengen. Forslaget om å innføre ny paragraf i rovviltforskriften avvises av Norsk Sau og Geit. Nødvergerett må hjemles i viltloven på denne måten eller tilsvarende:

Vilt kan felles uten hensyn til fredning når felling må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person.

På samme måte kan eieren, eller noen som opptrer på eierens vegne, felle vilt under fare for angrep på husdyr, hund og tamrein.

Kongen kan bestemme at bestemmelsen i annet ledd ikke skal gjelde for spesielt truede arter eller spesielt truede bestander av enkelte arter.

Felling og forsøk på felling i henhold til første og annet ledd skal straks meldes til kommunen og politiet.

2. BRUK AV ÅTE

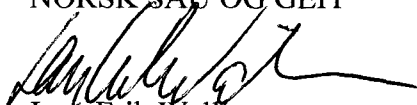
Det høres på en generell bestemmelse om fullmakt til å regulere – eller begrense – bruk av åte. Høringsbrevet drøfter imidlertid ikke dette punktet på tilstrekkelig utfyllende eller avklarende måte. Forslaget kan lett skape problemer i forhold til gjeldende praksis for jakt og fangst, for eksempel på rev.

Bruk av åte er derfor etter vårt skjønn inntil videre godt nok regulert. Vi viser i den anledning til viltlovens gjeldende bestemmelser, til forskriften om animalske biprodukter, til forurensningsloven og til kommunehelsetjenesteloven.

Åtejakt kan være med på å gi en sikrere felling av viltet, både med tanke på skadeskyting og rettet avskyting. Utlegging av åte er ikke minst en viktig forutsetning for forsøkene på jervefelling vinterstid.

Vi kan ikke støtte departementets fremlagte forslag vedrørende bruk av åte. Saken må eventuelt utredes bedre og fremmes på nytt.

Med hilsen
NORSK SAU OG GEIT

Lars Erik Wallin
Generalsekretær

Ragnhild G. Våbesland
Rådgiver